

Αριστερή Μεταρρύθμιση

Παράταξη Πανεπιστημιακών

Οι προτάσεις μας για το μέλλον

Το 12ο συνέδριο της ΠΟΣΔΕΠ πραγματοποιείται σε μια εξαιρετικά κρίσιμη αλλά και πολιτικά ενδιαφέρουσα συγκυρία. Στην τραγική οικονομική κατάσταση της χώρας που βιώνουμε παράλληλα με την πολιτική και κοινωνική κρίση το Πανεπιστήμιο αναγκάστηκε να λειτουργήσει με δραματικά περιορισμένη χρηματοδότηση, στερήθηκε τον ενθουσιασμό και την γνώση νέων επιστημόνων με την μη ανανέωση των συνταξιοδοτούμενων καθηγητών, και συνέχισε να αποτελεί προνομιακό πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης στο ζήτημα σχετικά με τους νόμους 4009 και 4076.

Η Αριστερή Μεταρρύθμιση από την μέρα συγκρότησής της, έχει ταχθεί υπέρ της ανάγκης μεταρρύθμισης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και είχε εκφράσει έντονα την ανάγκη δομικών αλλαγών στα Πανεπιστήμια, προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργία τους και να ανταποκρίνονται αυτά στις απαιτήσεις του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης και Έρευνας αλλά και στις ανάγκες μιας διεθνοποιημένης αγοράς εργασίας. Είχε εκφράσει σαφώς την αντίθεσή της στις βασικές αλλαγές που έφερε ο νόμος 4009 αλλά συνέβαλε με τις δυνάμεις της στις αλλαγές που έφερε ο νόμος 4076 και οι οποίες αφορούσαν στην θέσπιση θεσμικών αντιβάρων στη διοίκηση (π.χ. διακριτοί ρόλοι και αρμοδιότητες για τη Σύγκλητο και το Συμβούλιο του Ιδρύματος, την εκλογή Κοσμήτορα, την διατήρηση του Τμήματος), ενώ συνέβαλε ουσιαστικά στην διεξαγωγή των εκλογών για τα μέλη των Συμβουλίων των Ιδρυμάτων. Στήριξε την όλη διαδικασία με την συμμετοχή πολλών μελών της στα ψηφοδέλτια για την ανάδειξη εσωτερικών μελών στα Συμβούλια των Ιδρυμάτων, όσο και με την προάσπιση της πρότασης για ηλεκτρονική ψηφοφορία. Η ΑΡΜΕ αντιπαρατέθηκε στην υποκρισία περί κατάλυσης της Δημοκρατίας και στις νέες μορφές συντηρητισμού και ενθάρρυνε τους συναδέλφους να συμμετάσχουν προκειμένου το Πανεπιστήμιο να βγει από το τέλμα των προηγούμενων χρόνων και να προχωρήσει. Τα μεγάλα ποσοστά συμμετοχής συναδέλφων στην εκλογική διαδικασία, που σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπέρασαν και το 90%, απλά αποδεικνύουν την ανάγκη και την διάθεση αλλαγών στο Πανεπιστήμιο.

Ωστόσο τα Συμβούλια Ιδρυμάτων δεν κατάφεραν να διαδραματίσουν τον ρόλο εκείνο που είχε και έχει ανάγκη η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη χώρα μας. Δύο ολόκληρα χρόνια μετά τη λειτουργία τους πιστεύουμε ότι δεν κατάφεραν να επιτελέσουν αξιόλογο έργο λόγω των συγκρουόμενων αρμοδιοτήτων που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο. Η λειτουργία τους παρέμενε σε επίπεδο προτάσεων και δεν κατάφεραν να παρέμβουν σε ουσιαστικά προβλήματα των πανεπιστημίων. Δεν εκπλήσσει κανένα που διακεκριμένοι επιστήμονες του εξωτερικού που επιλέχθηκαν ως εξωτερικά μέλη των Συμβουλίων γρήγορα αδρανοποιήθηκαν εφόσον αδυνατούσαν να καταλάβουν τη λειτουργία του πανεπιστημίου, την οργάνωση των διοικητικών υπηρεσιών, να παρακολουθήσουν

την νομοθεσία και τις συνεχείς υπουργικές παρεμβάσεις στο έργο των κατά τα άλλα αυτοδιοικούμενων πανεπιστημίων. Θεωρούμε λοιπόν ότι πρέπει να γίνει νομοθετική παρέμβαση για τον ελεγκτικό και εποπτικό ρόλο των Συμβουλίων Ιδρυμάτων τα οποία πρέπει να συνεπικουρούνται από προσωπικό εξειδικευμένο και ικανό για το έργο αυτό. Οπωσδήποτε ο απολογισμός του έργου των Συμβουλίων πρέπει να γίνει με νηφαλιότητα και οι όποιες αλλαγές των αρμοδιοτήτων τους ή και της σύνθεσής τους θα πρέπει να είναι προϊόν σοβαρής διαβούλευσης.

Το πλέον επείγον όμως ζήτημα της ανώτατης εκπαίδευσης σχετίζεται με τα οικονομικά των πανεπιστημίων και των πανεπιστημιακών που είναι σε οικτρή κατάσταση. Και τα μεν και οι δε τρεφόμαστε από τις σάρκες μας. Τα Πανεπιστήμια υπολειπόμενα λόγω των περικοπών και οι πανεπιστημιακοί, πολύ λιγότεροι σε αριθμό και με αποδοχές μειωμένες κατά 40%, καταβάλλουμε φιλότιμες προσπάθειες να σώσουμε τα προσχήματα. Η ηγεσία του Υπουργείου γνωρίζει, και οφείλει να μεταφέρει στους συναδέλφους μας των οικονομικών υπουργείων, τη ζοφερή εικόνα του καταστροφικού μέλλοντος που μας προσεγγίζει ολοταχώς.

Η απaráδεκτη μείωση του διοικητικού προσωπικού μέσω της διαθεσιμότητας ήταν και το δραστηκότερο χτύπημα στα ΑΕΙ που προσπαθούσαν να επιβιώσουν στις δραματικές αυτές συνθήκες και πρέπει να διορθωθεί επειγόντως με βάση και τις προεκλογικές δεσμεύσεις της κυβέρνησης. Επίσης, ο νέος Υπουργός Παιδείας καλείται να τερματίσει τις απaráδεκτες μεθοδεύσεις των προκατόχων του που λειτουργούσαν με μονομερείς αποφάσεις, υποβαθμίζοντας τα θεσμικά όργανα για τη χάραξη στρατηγικής όπως το Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας, και πορεύονταν χωρίς σχέδιο και χωρίς διαβούλευση με τους άμεσα ενδιαφερόμενους: πρυτάνεις και μέλη ΔΕΠ. Θεωρούμε προφανή την αντιστροφή της μέχρι σήμερα τακτικής των Υπουργών που απαξίωναν συστηματικά το δημόσιο Πανεπιστήμιο και τους λειτουργούς του. Τα προηγούμενα χρόνια ζήσαμε τη σχιζοφρενική κατάσταση, η ίδια η πολιτική ηγεσία να προβάλλει ό,τι στρεβλό γινόταν στα ελληνικά ΑΕΙ και ταυτόχρονα να επαίρεται διεθνώς για την αριστεία των αποφοίτων και το επίπεδο των ακαδημαϊκών δασκάλων. Αν μη τι άλλο, χρειάζεται να αναπτερωθεί το καταρρακωμένο ηθικό των πανεπιστημιακών δασκάλων και του υπόλοιπου προσωπικού των ΑΕΙ.

Γνωρίζοντας τις θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ για την πρόσφατη μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των ΑΕΙ υποστηρίζουμε τα εξής ως αναγκαίες νομοθετικές παρεμβάσεις:

- Η αξιολόγηση των ιδρυμάτων και των ακαδημαϊκών μονάδων αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για τη συνεχή βελτίωσή τους και απαραίτητη διαδικασία κοινωνικής λογοδοσίας. Τα Πανεπιστήμια έχουν κάνει ήδη πολλά θετικά βήματα σ' αυτή την κατεύθυνση τόσο μέσω των εσωτερικών διαδικασιών αυτοαξιολόγησης του ερευνητικού, εκπαιδευτικού και διοικητικού έργου, όσο και μέσω των εξωτερικών επιτροπών αξιολόγησης κατά τη διεθνή πρακτική. Το Υπουργείο καλείται να συνεχίσει και να βελτιώσει αυτή τη διαδικασία και κυρίως να λάβει υπόψη της τα πορίσματά της που, μέχρι τώρα, αγνοήθηκαν προκλητικά.
- Η μη ανανέωση του ΔΕΠ τα τελευταία 5 χρόνια έχει δημιουργήσει σημαντικές ελλείψεις διδακτικού προσωπικού σε πολλά δυναμικά τμήματα. Το υπουργείο πρέπει να αξιολογήσει άμεσα τις πραγματικές ανάγκες και να καλύψει τα υπάρχοντα κενά.

- Η απόφαση της προηγούμενης κυβέρνησης να θέσει σε διαθεσιμότητα διοικητικό προσωπικό πολλών πανεπιστημίων, διέλυσε το μηχανισμό των πανεπιστημίων που μέχρι εκείνη τη στιγμή έδιναν μάχη για να συνεχίσουν τη λειτουργία τους παρά τη δραματική περικοπή του προϋπολογισμού τους, έως και 70% σε σχέση με το 2009. Ζητάμε την άμεση επάνοδο των διαθεσίμων διοικητικών υπαλλήλων στα ιδρύματα από τα οποία προέρχονται, χωρίς να παραπέμπεται το θέμα από τον Υπουργό Παιδείας στον Υπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης.
- Η 7μελής σύνθεση των εκλεκτορικών σωμάτων για την εκλογή και εξέλιξη των καθηγητών πρέπει αμέσως να διευρυνθεί και να γίνει τουλάχιστον 11μελής ενώ συγχρόνως πρέπει να γίνεται δημόσια μετά από πρόσκληση των μελών της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος που μπορούν να παρακολουθούν ώστε η σημαντική αυτή επιστημονική διαδικασία να μην είναι προϊόν μιας παρέας!
- Η έλλειψη συμμετοχής των φοιτητών στα συλλογικά όργανα τα τελευταία τρία χρόνια ανέδειξε ένα τεράστιο κενό εσωτερικής πληροφόρησης, με συχνό αποτέλεσμα την παραπληροφόρηση και συνέπεια τη δημιουργία πολλών προβλημάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η διευρυμένη συμμετοχή τους στη Σύγκλητο και στις Γενικές Συνελεύσεις σε θέματα σπουδών και εκπαίδευσης πρέπει να αποκατασταθεί άμεσα (π.χ. 10% των μελών της Συγκλήτου ή της ΓΣ). Είμαστε ωστόσο αντίθετοι στην επαναφορά του φαύλου καθεστώτος συμμετοχής των φοιτητικών παρατάξεων στις εκλογές μονοπρόσωπων οργάνων διοίκησης (Πρύτανης, Κοσμήτορας, Πρόεδρος).
- Τέλος, διαφωνούμε με τη διεύρυνση των μετεγγραφών καθώς αυτή δημιουργεί άνισες συνθήκες στην εισαγωγή των φοιτητών και φοιτητριών στα πανεπιστήμια, υποβαθμίζει την εκπαιδευτική διαδικασία στα κεντρικά πανεπιστήμια και ερημώνει τα πανεπιστήμια της περιφέρειας της χώρας. Εξ άλλου αποτελεί ακόμη μία απαράδεκτη παρέμβαση του υπουργείου στην αυτοδιοίκηση των ιδρυμάτων.

Παράλληλα, η νέα ηγεσία πρέπει να ξεκινήσει διάλογο για την ορθολογική **επανασχεδίαση του ακαδημαϊκού χάρτη της χώρας**. Το σχέδιο ΑΘΗΝΑ, παρά τις εξαγγελθείσες προθέσεις του δεν εφαρμόστηκε με ακαδημαϊκά κριτήρια, αλλά με πολιτικά και δημοσιονομικά, επιτρέποντας και πάλι την επιβίωση πολλών ακαδημαϊκών μονάδων που δεν καλύπτουν στοιχειώδεις κανόνες λειτουργίας. Είναι καιρός να αποκτήσει πλέον το Υπουργείο, και η ελληνική κοινωνία γενικότερα, ένα σχέδιο αναγκών για τις σπουδές ανώτατης εκπαίδευσης με βάση τις κοινωνικές ανάγκες, το παραγωγικό μοντέλο της χώρας, αλλά και τις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις.

Η αναδιάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και της έρευνας, εκτός από τα ακαδημαϊκά κριτήρια και τα χωροταξικά δεδομένα θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν και τις ανάγκες αυτού του παραγωγικού μοντέλου. Σε κάθε περίπτωση θα ήταν καταστροφική μία συρρίκνωση της ανώτατης εκπαίδευσης. Αντιθέτως, η ισότιμη συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση προϋποθέτει συνεχώς αυξανόμενο αριθμό αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Βασική αρχή οποιασδήποτε αναδιοργάνωσης αποτελεί ο καθορισμός των κριτηρίων βάσει των οποίων θα πραγματοποιηθεί αυτή. Προτείνονται έξι (6) κριτήρια τα οποία είναι τα εξής:

1) Δημιουργία ισχυρών κοινοπραξιών στο πλαίσιο του Ενιαίου Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας: Είναι σημαντικό να δημιουργηθούν Κοινοπραξίες Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Ερευνητικών Κέντρων στη βάση του κοινού γνωστικού αντικείμενου, της γεωγραφικής τοποθεσίας, της συνδιαχείρισης των υποδομών και της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης του διδακτικού & ερευνητικού προσωπικού.

2) Χωροταξία Πανεπιστημίων & ΤΕΙ: Είναι προφανής η ανάγκη συγκέντρωσης τμημάτων και σχολών ενός Ιδρύματος ώστε να καταργηθεί το φαινόμενο του ενός μόνου τμήματος σε μια πόλη και να υπάρξει δυνατότητα δημιουργικής αλληλεπίδρασης μεταξύ περισσότερων τμημάτων και καλύτερης αξιοποίησης των υποδομών.

3) Τμήματα με σαφές επιστημονικό αντικείμενο: Σήμερα παρατηρείται μια πληθώρα τμημάτων και γνωστικών αντικειμένων στις σχολές και στα τμήματα. Πρέπει να υπάρξει περιορισμός των εξειδικευμένων ή διάχυτων αντικειμένων και προσανατολισμός σε «ευρύτερα» και επιστημολογικά **σαφέστερα γνωστικά αντικείμενα**, ενώ ο τεχνολογικός τομέας πρέπει να οδηγεί σε **αναγνωρισμένα επαγγέλματα**, σε επίπεδο προπτυχιακών σπουδών.

4) Ενίσχυση Σύγχρονων Γνωστικών Αντικειμένων: Υπάρχουν γνωστικά αντικείμενα τα οποία είναι διάσπαρτα σε διάφορα τμήματα πανεπιστημίων & ΤΕΙ, χωρίς να υπάρχει κάποιο τμήμα αναφοράς και χωρίς σαφή διάκριση μεταξύ τμημάτων τεχνολογικής και πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το γνωστικό αντικείμενο της «Πληροφορικής» σε πολλά και διαφορετικά τμήματα.

5) Σύνδεση της ανώτατης τριτοβάθμιας τεχνολογικής εκπαίδευσης με την δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Η αναδιάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη (ειδικότερα σε ότι αφορά στα Τεχνολογικά Ιδρύματα) πρέπει να συμβάλει στη στροφή της ελληνικής κοινωνίας προς την ενίσχυση της παραγωγικής προσπάθειας, της οικονομικής ανάπτυξης και της καινοτομίας. Πρέπει να συμβάλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη του όλου συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης (τεχνολογικό λύκειο, μεταλυκειακή εκπαίδευση, κατάρτιση), στον εξορθολογισμό της πυραμίδας των επαγγελμάτων και την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης. Ο στρατηγικός σχεδιασμός για την αναδιάρθρωση του χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έρευνας δεν μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς αξιολόγηση και επομένως χωρίς την ΑΔΙΠ.

Ως παράταξη, εξακολουθούμε να ζητάμε τη θεσμοθέτηση ενός **λιτού νόμου-πλαισίου** που θα δίνει τη δυνατότητα στα ελληνικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης να λειτουργήσουν **διαφοροποιημένα και αποτελεσματικά** στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Το θεσμικό πλαίσιο πρέπει όχι απλώς να επιτρέπει αλλά να ενθαρρύνει τα ιδρύματα να διαμορφώσουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στον εκπαιδευτικό και ερευνητικό προσανατολισμό τους, στον τρόπο διοίκησης και τις σχέσεις τους με το κοινωνικό περιβάλλον, μέσα από τις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού.

Η καλή συνεργασία μεταξύ της Συγκλήτου, του Πρύτανη και του Συμβουλίου κάθε ιδρύματος είναι απαραίτητη για την καλή λειτουργία του ιδρύματος. Ο Οργανισμός πρέπει να συμπληρώσει τα κενά του νόμου, και να δημιουργήσει το πλαίσιο καλής συνεργασίας των ανώτερων οργάνων διοίκησης. Ο ορισμός της σύνθεσης της Συγκλήτου με νόμο, χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψιν οι ιδιαιτερότητες κάθε ιδρύματος, μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα. Εδώ, όπως και σε πάμπολλες ανάλογες περιπτώσεις, πρέπει να δίδεται η δυνατότητα να γίνουν οι

κατάλληλες ρυθμίσεις στον Οργανισμό κάθε ιδρύματος. Τέλος, για να αποκατασταθεί η συλλογικότητα και η αποτελεσματικότητα στη διοίκηση του ιδρύματος, οι νέοι Οργανισμοί πρέπει να προβλέπουν τη δυνατότητα εκλογής των αναπληρωτών πρυτάνεων και την ανασύσταση του Πρυτανικού Συμβουλίου που θα αποφασίζει για τα καθημερινά ζητήματα.

Διαφωνούμε με την προβλεπόμενη δημιουργία ΝΠΙΔ που θα αναλάβει τη διαχείριση δημόσιας περιουσίας. Στο ίδιο ΝΠΙΔ ανατίθενται και οι παροχές φοιτητικής μέριμνας που πρέπει όμως να καλύπτονται από τον κρατικό προϋπολογισμό και να μην επιβαρύνουν την περιουσία των ιδρυμάτων. Τέλος διαφωνούμε με τη διαχείριση των ακαδημαϊκών και ερευνητικών κονδυλίων του ΕΛΚΕ από το ΝΠΙΔ.

Διεκδικούμε την αποκατάσταση, το συντομότερο δυνατόν, των απωλειών στο μισθολόγιο των πανεπιστημιακών, και της υποβάθμισής τους σε σχέση με άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργών. Χωρίς να αγνοούμε τη δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας, διεκδικούμε ένα αξιοπρεπές μισθολόγιο για τους πανεπιστημιακούς αποκλειστικής απασχόλησης, που θα επιτρέψει στα ελληνικά πανεπιστήμια να προσελκύσουν τις άξιες ελληνίδες και έλληνες επιστήμονες που τα τελευταία χρόνια στρέφονται προς εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα του εξωτερικού. Πιστεύουμε ότι αυτό, σε συνδυασμό με άλλα μέτρα αναβάθμισης της ανώτατης εκπαίδευσης, αποτελεί την καλύτερη επένδυση για την έξοδο από την οικονομική και κοινωνική κρίση.

27/2/2015